

Information om avfall till skolelever 2014

Februari 2015

stockholm.se

Information om avfall till skolelever 2014
Februari 2015

Dnr: 2015-2820

Författare: Jens Dahlsköld och Emma Engström

Sammanfattning

I denna årsrapport redovisas resultatet av miljöförvaltningens informationsinsats om avfall till skolelever som inleddes under hösten 2014 i främst stadsdelarna Farsta och Södermalm. Syftet med pilotprojektet var dels att etablera ny kunskap och ändrade attityder kring avfall hos skoleleverna dels att kartlägga behovet av en fast resurs för avfallsinformation till skoleleverna i staden. En förhoppning var även att barnen i sin tur skulle ta med sig kunskapen och påverka sin omgivning utanför skolan så att beteendeförändringar och nya vanor kan skapas även där.

Informationsinsatsen är ett resultat av miljöförvaltningens analys av en tidigare tillsynskampanj av stadens återvinningsstationer.

Höstens pilotprojekt har fallit väl ut. De ca 800 eleverna som informatörerna träffat har varit intresserade och utvärderingarna visar att besöken uppskattats av både lärare och elever. Därför vill förvaltningen att alla elever i åk 2-5 ska få samma möjlighet.

Miljöförvaltningens vision är att Stockholm anställer en informatör som fortsätter med det förvaltningen har påbörjat. Informatören skulle t.ex. kunna vara anställd på Stockholm Vatten och vara kopplad till Glashuset, som är Stockholm Vattens miljöinformationscenter i Hammarby Sjöstad.

Innan en fast resurs är på plats i staden fortlöper miljöförvaltningens informationsinsatser under våren med två nya områden, Kungsholmen och Hässelby.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund till informationsinsatsen	5
ÅVS-kampanjen	5
Samarbete med Stockholm Vatten	5
Metod	5
Förberedelser	6
Omfattning och upplägg	6
Resultat	7
Lärarenkät	7
Barnens teckningar	7
Miljöförvaltningens erfarenheter och lärdomar	8
Utställningen	9
Framtiden	9
Stockholm Vatten och GlashusEtt	9
Slutsats	10

Bakgrund till informationsinsatsen

Det finns långsiktiga mål för Sverige som säger att källsorteringen ska öka och avfallsmängderna minska. Miljöförvaltningen vill med denna informationsinsats öka förståelsen för miljöfrågan om avfall och etablera beteendeförändringar och nya vanor hos skolbarn i Stockholm stad. Målet var att så ett frö hos skolbarnen som sedan sprider sig i både skolan och hemmet.

ÅVS-kampanjen

Bakgrunden till informationsprojektet grundar sig i en analys kring varför återvinningsstationerna i staden ofta är nedskräpade. Under 2013 drev miljöförvaltningen en gemensam ÅVS-kampanj där alla medarbetare och nämndledamöter fick delta och dokumentera hur det såg ut kring stadens återvinningsstationer, om de t.ex. var överfulla eller om det förkom dumpning.

Efter den gemensamma insatsen sammanställdes resultatet och då framkom det tydligt att det verkar råda brist på förståelse och kunskap bland de som använder återvinningsstationerna. Förvaltningen identifierade då att ett sätt att förbättra situationen var att försöka påverka och informera brukarna till ett förändrat beteende. Idén var att om skolbarn får chansen att lära sig rätt från början så finns det förutsättningar att det blir rätt även i framtiden. Som en bonus var även tanken att barnen i sin tur kan påverka vuxna i sin omgivning till att hantera avfall på bästa sätt. Det samma gäller arbetet med att förebygga uppkomsten av avfall.

Samarbete med Stockholm Vatten

Som ansvariga för stadens avfallshantering och renhållning så var det naturligt att samarbeta med Stockholm Vatten Avfall i denna informationsinsats. Tillsammans har en projektgrupp undersökt behovet av en fast resurs med uppgift att sprida information om avfall till elever i Stockholm stad.

Metod

Projektgruppen har bestått av Jens Dahlsköld, Eva Cedergren och Emma Engström som alla är miljö- och hälsoskyddsinspektörer på miljöförvaltningen samt Johanna Nilsson, teknisk utredare, och Magdalena Östling, kommunikatör, på Stockholm Vatten Avfall AB. Projektet har samfinansierats av miljöförvaltningen och Stockholm Vatten Avfall AB. Marknadsföringen kring

informationsinsatsen har till största del skett via miljöförvaltningens, utbildningsförvaltningens och Stockholm Vattens intranät samt nyhetsbrevet Vattenposten som Stockholm Vatten skickar ut digitalt till alla skolor i staden.

Förberedelser

I ett tidigt skede av planeringen kontaktade förvaltningen Mari Andersson som jobbar som skolinformator på SÖRAB. SÖRAB är ett regionalt avfallsbolag i norra Stockholms län som ägs av flera norrortskommuner. I flera år har SÖRAB haft Mari som en kommunikatör som utbildar elever i norrortskommunerna kring källsortering och annan avfallsinformation. Projektgruppen fick ta del av Maris presentationer och hennes skriftliga material.

Även utbildningsförvaltningen involverades tidigt för att få input om t.ex. nivå på skolornas miljöarbeten, interna matsvinnprojekt och tips på kommunikationskanaler. Projektgruppen träffade grundskolecheferna Lee Orberson och Gunnar Wohlin samt hade kontakt med kostchefen Anneli Celinder.

Ett kort besök hos Olof Ahreman på FTI (Förpacknings- och Tidningsinsamlingen) resulterade även i mycket uppskattade visningsexemplar av olika stadier av plaståtervinning.

Omfattning och upplägg

Skolorna fick skicka in en intresseanmälan och eventuella frågor till förvaltningen. I första hand prioriterades bokningar från årskurs 2-5, men i mån av tid kunde även andra årskurser besökas. Soplektionen har varit kostadsfri och vid besöket fick eleverna material att ta med sig hem i form av sorteringsanvisningar, tatuering (gnuggis) och klisteretiketter att sätta på sorteringskärnen hemma. Det mesta av materialet var framtaget av Stockholm Vatten AB. Även läraren fick en folder om avfallshantering i skolor.

Ute på skolorna var det miljö- och hälsoskyddsinspektörerna som tillsammans höll i en s.k. soplektion. Under en timma fick eleverna lära sig om återvinning, källsortering och kretslopp. De förväntades få en ökad förståelse för hur viktigt det är med en bra avfallshantering för en hållbar utveckling. Barnen fick även tips på vad de kan göra i sin vardag för att bidra till ökad kunskap och berätta om konsekvenserna för miljön när soporna hamnar fel. Projektgruppens ambition var även att förmedla budskapet kring hur viktigt det är att förebygga uppkomsten av avfall eftersom det bästa är om vi inte har något avfall alls. Nedan följer ett ungefärligt upplägg av en soplektion;

- Hur mycket sopor har vi?
- Bäst är att det inte blir några sopor
- Källsortering och ÅVS
- Sorteringsövning, med riktigt avfall och små sorteringsstationer
- Matavfall och matsvinn

- Återvinningscentralen
- Elavfall
- Farligt avfall
- Utdelning av dekaler och tatueringar (se tatueringen till höger).

Resultat

Under hösten 2014 besökte sopinformatörerna 33 klasser i framförallt årskurserna 2-5 vilket totalt blev ca 800 elever. De planerade områdena Södermalm och Farsta utökades med en skola i Bromma och en i Östberga.

Lärarenkät

Efter varje soplektion lämnades en utvärderingsenkät till läraren som deltagit under lektionen. Ca 20 lärare skickade tillbaka enkäten till miljöförvaltningen. Efter genomgång av enkätresultatet konstaterades ett generellt mycket gott betyg för insatsen. Lärarna betonade i enkäten att det var bra med den praktiska sorteringsövningen där barnen fick delta samt att det alltid är uppskattat när det kommer professioner utifrån som tar upp viktiga ämnen.

Utvärdering av "soppoliserna"

1. Jag känner till: Singel skolan

2. Jag undervisar i klassen: 5

3. Vad tycker du om Miljöförvaltningens insats i klassen när det gäller:

	Mycket bra	Bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt	Mycket dåligt
Uppgifter som barnen förstår?	☒				
Skulle de?	☒				

4. Vad tycker du om Skoleleversökningsövningen?

	Mycket bra	Bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt	Mycket dåligt
Har barnen förstått?	☒				
Har barnen varit engagerade?	☒				
Har barnen varit med och sorterat?	☒				
Har barnen varit med och sorterat?	☒				
Har barnen varit med och sorterat?	☒				

5. Är det något annat du tycker att Skoleleversökarna ska tänka på?

Att inte glömma att ta med sig avfallsinformationen och även se sin del i det hela.

Barnens teckningar

I slutet av soplektionen fick även barnen i uppgift att rita och berätta vad de hade lärt sig och kommer ta med sig från lektionen. Dessa teckningar skickades sedan till miljöförvaltningen tillsammans med lärarenkäten. Projektgruppen ansåg att det var viktigt att även ta tillvara elevernas upplevelse av lektionerna, och teckningarna kan ses som ett sätt att fånga upp det, se några teckningar nedan. Efter höstens skolbesök kom 400 stycken teckningar till miljöförvaltningen. Teckningarna från barnen vittnar om stort engagemang, en brinnande kreativitet samt en enorm förmåga att ta till sig avfallsinformationen och även se sin del i det hela.

Miljöförvaltningens erfarenheter och lärdomar

Förvaltningen och projektgruppen har idel goda erfarenheter från informationsinsatsen så här långt. Responsen från lärare och elever har varit överväldigande och det har varit tydligt att insatsen var befogad. Eleverna lyssnade och tog till sig, men framförallt så ställde de en massa frågor vilket är tecken på intresse och engagemang.

Efter hösten 2014 bytte avfallsinformatörerna namn från att ha kallat sig "Soppoliserna" till att numera gå under beteckningen Sopagenterna. Detta efter att ha konstaterat att barnen till viss del låste sig lite vid själva polisbegreppet och fascinationen kring detta.

En annan iakttagelse som förvaltningen gjorde var att årskurs 2 och 3 var väldigt mottagliga och lätta att undervisa, dock krävdes lite kortare lektioner för de mindre barnen.

Alla lärare och elever var mycket positiva till den praktiska sorteringsövningen som fungerade lite som en bensträckare i mitten av lektionen.

Barnen var under soplektionerna ofta väldigt frågvisa och berättande. Detta uppskattades enormt av informatörerna, dock så var det en liten utmaning att inte låta barnens egna berättelser kring avfall ta för mycket tid från det informatörerna ville hinna förmedla under soplektionen.

Att utbilda skolelever inom miljöfrågor som t.ex. avfall och dess påverkan ingår som en naturlig del på flera nivåer i Skolverkets läroplan för grundskolan. Informatörerna noterade en tydligt ökad inlärningspotential när lärarna hade förberett eleverna lite inför soplektionen t.ex. genom utbildning om kretsloppet, naturresurser eller genom en kartläggning av elevernas nuvarande sopsorteringsvanor.

Utställningen

Alla barn fick i uppgift att rita och berätta vad de lärt sig under sopektionen. Under en och en halv vecka i februari månad 2015 ställdes ett urval på 113 st av barnens teckningar ut vid Tekniska nämndhusets entré. Teckningarna berör allt från hur man sorterar olika sopor till hur vi väljer att leva våra liv och hur det påverkar miljön.

Framtiden

För att inte behöva lägga den besökande skolverksamheten i malpåse i väntan på att Stockholm Vatten Avfall har hunnit formera sig i den nya organisationen, så har miljöförvaltningen beslutat att fortsätta med informationsinsatsen till skoleleverna under 2015.

Under våren 2015 är det skolelever i Hässelby och Kungsholmen som kommer att möta miljöförvaltningens "Sopagenter" och lära sig mer om hur de kan göra för att minska mängden sopor och hur de kan bli bättre på att ta tillvara de sopor som ändå uppstår.

Stockholm Vatten och GlashusEtt

Miljöförvaltningens vision är att Stockholm, liksom norrortskommunerna och SÖRAB, anställer en informatör som fortsätter med det arbete som förvaltningen påbörjat.

Stockholm Vatten Avfall AB driver sedan en tid tillbaka GlashusEtt, ett miljöinformationscenter i Hammarby Sjöstad. Dit har skolklasser kunnat åka för att lära sig mer om vatten och avlopp. Kommunfullmäktige har nu i ägardirektivet till SVAB föreskrivit att GlashusEtt ska vara ett informationscenter för stadens klimat och miljöarbete. Förhoppningen framöver är att GlashusEtt kan bli en samlingsplats för information om både vatten, avlopp och avfall. Miljöförvaltningens och Stockholm Vatten Avfalls ambition och önskan är att en fast resurs framöver drivs och utgår ifrån GlashusEtt:s verksamhet.

Slutsats

Projektet har hittills varit framgångsrikt och eleverna har lärt sig om återvinning, källsortering och kretslopp. Genom informatörernas upplevelser i klassrummen, barnens teckningar och lärarnas enkätsvar framgår det att informationsinsatsens mål, att ge eleverna en ökad förståelse för hur viktigt det är med bra avfallshantering för en hållbar utveckling, har uppnåtts.

Med denna metod kan staden bidra med kunskap, fakta, svara på frågor samt ge en helhet kring avfallfrågan på ett begripligt och greppbart sätt och därmed direkt påverka de yngre generationerna som växer upp idag men även indirekt de äldre generationerna i barnens omgivning.

SLUT.